

שבת חזון - תשס"ד

ביני תלמי

השבת שבת חזון.

אותה השבת של פרשת דברים, אשר באה לעולם והיא פותחת את השבוע שבו חל יום ט' באב, יום חורבן הבית. אנשי תורה ומעשה מצניעים לכת בשבוע הזה, מונעים עצמם מתגלחת ומשאר עינוגי הגוף, וגוזרים על עצמם תענית לזכר החורבן ההוא. ואנחנו?

יש אנשים שאומרים, שאם ברצונך לראות בסופו של בית, צא ולמד על ראשיתו:

וכן אתה מוצא, בשעה שבא דוד המלך לחפור יסודותיו של בית המקדש,

חפר חמש עשרה מאות אמה ולא מצא את התהום.

לבסוף מצא חרס אחד ורצה להרימו.

אמר לו [החרס]: אין אתה יכול [להרימני],

אמר לו: למה?

שאני כאן כובש על התהום.

[במקור הבבלי: צף ועלה התהום ורצה לשטוף את העולם].

אמר לו: ומאימתי אתה כאן?

אמר לו: מאותה השעה שהשמיע הרחמן קולו – "אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ" [מאז מתן תורה]...

(מתורגם מתוך תלמוד ירושלמי, סנהדרין, פרק י')

והתהום היא אותה תהום של "וַחֲשַׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם" ושל "בְּשַׁנַּת שָׁשׁ מְאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיֵנוֹת תְּהוֹם רַבָּה...", והיא מאיימת להציף את העולם ורק חרס אחד קטן כובש אותה שלא תעלה.

שבת חזון שבה קוראים מישעיהו, פרק א':

"חֲזוֹן יִשְׁעִיהוּ בֶן אֲמוּץ אֲשֶׁר חָזָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם... שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהֶאֱזִינִי אָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר בְּנֵימִי גִדְלָתִי וְרוֹמְמָתִי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִי... הוּא גֹי חָטָא עִם כְּבֹד עוֹן... כְּמַעַט כְּסֹדִם הִינְנוּ לְעַמְרָה דְּמִינוּ... דְּיִכְּם דְּמִים מְלֵאוּ... לְמַדּוּ הֵיטֵב דְּרָשׁוּ מִשְׁפָּט... שְׁפָטוּ יְתוֹם רִיבּוּ אֶלְמָנָה... שְׁרִיךְ סוֹרְרִים וְחֻכְרֵי גְנָבִים כְּלוּ אֶהֱבֵה שְׁחַד וְרִדְף שְׁלֵמָנִים..."

שבת קשה שבת חזון. האם באמת יש קשר בין נבואות התוכחה של ישעיהו לחורבן הבית? ואם יש, האם יש קשר בין שבת חזון של היום לט' באב, או לחורבן אחר? איני חושב שצריך ללכת רחוק מדי - אך לחשוב מותר, אפילו למרחוק, לערוך חשבון

לנפש ולהתבונן מה למדנו מאז ומה איננו לומדים עד עצם היום הזה.
ידינו לא מלאו דם – אך אפשר גם פחות מזה.
יש צדק לאלמנה וליתום – אך אפשר גם יותר מזה (ולא אמרנו כלום על החד-
הוריות ועל הגימלאים).
סדום ועמורה עוד לא – היא הלכה איתו לשירותים במועדון רק בשביל הסמים ולא
בשביל הסקס.
לא כל שרינו סוררים ולא כולם חברי גנבים ולא כולם רודפי שלמונים – אך יש יותר
מדי גם מזה.
ואם ציון במשפט תיפדה – יש עוד חזון למועד ולפדות.

הימים ימים לא קלים, ויש שרוחות רעות עוד נושבות בחצרותינו. הימים לא טובים
ויש שרעות הרוח מחליפה את הרעות הפשוטה של פעם.
הימים חולפים, ונדמה לעיתים שרחשיה של התהום היא עוד מאיימים על מי
שמוכן לשמוע אותה.
יש עוד תהום שמה, שמכרסמת את קליפות הקרקע עליה אנחנו עומדים. יש לה
עומקים שונים לתהום ההיא, עומקים של דין צדק, עומקים של שנאה וגזענות,
עומקים של שחיתות ועוני ושל יד איש באחיו.
אך נדמה לי, שהעמוקה והמאיימת ביותר להתפרץ בשעת בין המיצרים של היום –
היא תהומה של אהבת ארץ ישראל.
רב אחד, שאני לא זוכר את שמו ולא מבין במה הוא זכה שייקרא רב, מלמד את
תלמידיו (עדיין) שיש דין רודף לראש ממשלה שיפנה ישובים. איש אחד שאני לא
מתאמץ לזכור את שמו, אבל הוא כנראה חשוב, כי אומרים אותו ברדיו – מסביר
שאסור להרוג חילים שיבואו לפנות, אבל להשפיל, להכות ולפצוע מותר.

אני יכול להבין מצוין את אוהביה של ארץ ישראל – גם אני חוטא באהבה הזו – אין
עליה בלעדיות לאיש.

התהום הזו אינה מפרידה בין אוהבי ארץ ישראל לשונאיה, היא מפרידה בין אוהבי
הארץ בכלל. גם ליבי שלי ייקרע, אם וכאשר אנשים ייצטרכו לפנות את ביתם,
כאשר אנשים ייצטרכו להיפרד מחלקי ארץ אהובים ומחלומות – כמו שליבי נקרע
עם כל אחד שצריך להיפרד מחלקים בגופו, כאשר כורתים ממנו אבר נגוע כדי
להציל את הנפש.

אם וכאשר יחליט עם ישראל שצריך לפנות,
אם וכאשר יבואו חיילים ושוטרים לפנות,

אם בשעה הזו ירימו אוהבי ישראל יד על חיילי ישראל (להרוג אסור, רק להשפיל ולפצוע מותר), אם בשעה ההיא, יתחיל מישהו (לגמרי בטעות) לירות יריה ראשונה .. ביום ההוא, בשעה הנוראה ההיא – יתחיל תהליך התפוררותו האכזרי של החרס ההוא העוצר את מי התהום המאיימת. שָׁם ביום ההוא, בשעה ההיא, תשמיד אהבת ארץ ישראל את עם ישראל המנסה לחזור לארצו.

שבת חזון, השבת שלפני יומו של חורבן הבית. החרס ההוא של דוד המלך כבר אינו מונח בין יסודותיו השבורים של בית המקדש – היום החרס ההוא מונח בתרמילו של כל אחד ואחד מאוהבי הארץ הזו, ועל כל אחד מאיתנו האחריות לשלמותו. צריך לאסוף כח, אבל אולי הגיע הזמן לדפדף קצת בספר, ובמקום לחפש את כוחנו ועוצמתנו בספר יהושע – למצוא אותו אצל ישעיהו.

יימח שמש של רואי השחורות שנבואות ישנות מסיחות את דעתם מן הימים היפים שבחוץ. בואו נחזור איש אל גפנו ותאנתו, בואו נמשיך ונאהב את פריים ומתקם – ובואו נקווה שאוהבי האטדים לא ישרפו עלינו, בינתיים, את ההיכל.